

tetahi wa. Kaore e penei i o taua whenua o te Tai Rawhiti nei mo te tarutaru mo te otaota. Engari kei te kimihiia e te matauranga o te pakeha he mahi pai mo taua whenua e puta nui mai ai nga hua, e puta ngawari mai ai. Otira hei aha kia korerotia, kei te pakeha ke hoki te whenua, ehara taua te motu i te tauhou ki to Waikato mate i te rau o te patu, mate tangata, mate whenua.

He korero hou enei ki etahi takiwa o taua o nga iwi noho kainga, na reira i mea ake ai kia ata whakakaupapatia ahakoa e ki tetahi wahi nui o ta tatou nupepa i enei korero.

(Taria te roanga.)

TE PIRE MARAE.

Kua hangaia e te Kawanatanga tetahi pire hei whakahaere i nga kainga Maori, i te ahua o te noho o te iwi, ara he penei me te kaunihera o te taone pakeha; e aru ana i runga i nga whakaakoranga a te Kotahitanga o Te Aute. Ka whakaritea he rohe hei tohanga mo te mana o tena kaunihera, o tena kaunihera. Te tumu-aki o te Kaunihera ko te kai-whakawa o te takiwa ko tetahi pakeha atu ranei i whakaritea e te Kawana, ko te nuinga he Maori kia kaua e iti iho i te 6 e hira atu ranei i te 12, me pera ano te pootitanga i enei tangata me te pootitanga i nga mema mo te Paremete. Kia toru tau ka pooti ano.

Ko nga mahi ma taua Kaunihera, ko enei:—

1. Ko te tirotiro i nga he i nga mate o te iwi i roto o tona rohe i nga mea katoa e pa ana ki te ahua o te tangata o te kainga.

2. Ko te takahi i nga tikanga kino katoa a te Maori, ko te kimi rongoa mo aua tikanga kino, ko te whiu hoki i aua tikanga.

3. Ko te hapai i te whakaakoranga o nga tamariki, whakaakoranga hinengaro, ringaringa ranei, ko te whakahaere i nga kura maori i tona takiwa.

4. Ko te titiro i nga mate e pa ana ki te tinana o te tangata, i nga take i nga rongoa hoki mo aua mate. Ko te whakaatu hoki ki te Kawana i enei take katoa:—

(a) Te ahua o nga tangata, nga take o nga mate.

(e) Nga haerenga o te iwi, nga marena-tanga ki nga whanaunga tata, nga tangata hoki e marena ana ki te pakeha.

(i) Te nui o nga tangata e mahi whenua ana, nga whenua e mahia ana, te nui o nga kararehe e taka ana i runga i aua whenua.

(o) Era atu take katoa e pa ana ki te ora

mo te iwi.

E ahei te Kaunihera ki te hanga ture mo:—

(1) Te oranga o te iwi i roto i tona rohe.

(2) Te horoinga i nga whare.

(3) Te whakangaro i nga mea weriweri.

(4) Te pechi i te haurangi.

(5) Te tiaki i nga whare nunui.

(6) Te pechi i te nui o te kuri e haerecece noa ana i nga marae.

(7) Te paranitanga i nga kararehe, me te pechi i nga mahi tahae kararehe.

(8) Te whakahaere i nga pa tuna, i nga tahuna tio, i nga urupa, i nga wahi hei takarotanga, i te pechi i te kai paipa o nga tamariki, i te puri kaari mo te moni me nga mahi pera katoa; te whakahaere i te wai inu mo te kainga, i nga manga hei mau i nga wai kino, te arai hoki i nga mate e pa ana ki nga kararehe. Engari ma te Minita rawa o te taha Maori e whakaae te ture ka ture ai. Ka homai e te Minita £1 mo te £1 i kohia i ahatia ranei e te Kaunihera mo nga mahi whakapai i nga kainga i roto i ona rohe. E ahei te Kaunihera te whiu te tamana ranei i te tangata e kore e utu, e ahei hoki ratou ki te whakatakoto takoha hei mea e whai moni ai mo nga mahi.

HE WAIATA.

(He tangi na nga tangata o te Karetu o Waerengahika i te haerenga o te Pihopa Wiremu i te tau 1865, i te taenga nui o te pakanga ki roto o Turanga.)

E muri aihi,	Ka toru tekau tau
Takoto ki te moenga,	I ako ai Pihopa;
Matatu tonu au e-i.	No hea ra e rongu e i?

Kai whea aku hoa	I ma hiwi mai ra,
I noho nei matou?	I ma te Kowhai
Nga Upoko Runanga e-i.	Te ara o Kaiwhatu e i.

Tena, ka riro	Homai noa ra
Kei nga mahi a te Tiu.	Te rongu o te hatepe
Aroarowhaki ai e-i.	Hei patu i a au e-i.

Hai whakaware iho	Hei patu i a au,
I ohou whakaaro,	I oku hoa noho,
Kia raru ai koe ra e-i.	I nga Pakcha e i.

Kia raru ai koe	I whakawaia koe
I te ara o Te Ua;	Ki te ware o te waha
Te ara o Waikato e-i.	I pooti ai koe ra e i.

Ehara aku hoa	E kore ia au
I te tautahi nei;	E ahei ki te noho;
Ka toru tekau tau e-i.	Me puta tonu au e i

Me puta tonu atu
Te rae o Tuaheni.
Ka nunui, ka taawhe e-i